

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Als je 't niet meer ziet

(Psalm 125)

Deze psalm ademt een rust uit die allerm minst vanzelfsprekend is. Psalm 125 behoort bij het bundeltje van 120-134. de zgn. bedevaartslieiden die overigens letterlijk liederen van de optocht heten.

Dat merk je ook wel in Psalm 125: het is niet zomaar een psalm voor onderweg naar Jeruzalem, als het leven groeit en bloeit op weg naar een feest . . . nee dit bundeltje psalmen hoort thuis bij de optocht, de terugkeer uit de ballingschap. Terugkeer uit het strafkamp Babel (zie b.v. Psalm 126 vs 1: gevangenen terug naar Sion).

De mensen die Psalm 125 gezongen hebben wisten het uit eigen ervaring: van Gods oordeel dat zichtbaar geworden was in de val van Jeruzalem en de daarop volgende wegvoering in de Babylonische ballingschap.

Ze hebben aan den lijve onderzonden dat waar Gods gericht losbreekt, daar valt alles in puin. Dat was met de stad Jeruzalem en in 't bijzonder met de tempel pijnlijk duidelijk geworden.

Juist vanuit die ervaring is het begin van de psalm zo opmerkelijk: zo vast als de berg Sion... de berg wel, maar Jeruzalem en de tempel niet: de stad wankelde wel degelijk; de tempel ging aan gruzelementen.

Rondom Jeruzalem zijn bergen, ter beveiliging jawel, maar de geschiedenis heeft geleerd: toch is Jeruzalem gevallen.

Het begin van de psalm is pure geloofstaal: de HEERE is rondom Zijn volk van nu aan tot in eeuwigheid... dat is toch haast dwars tegen de feiten in... Maar dat is de kern van geloven: zo zeer betrokken zijn op de HEERE Zelf, je helemaal aan Hem-persoonlijk toevertrouwen, en je niet laten bepalen door wat voor ogen is. Je geloof niet laten vallen als de uiterlijke tekenen van Gods goedheid verdwijnen. De psalm houdt ons voor: laat je niet door de werkelijkheid zoals die zich aan ons voordoet van de

**DOOR
W. BORG DORFF
DOORN**

wijs brengen; geloof in God Zelf, ook als alle uiterlijkheid vervalt. Dat geldt in het groot: wie vandaag ziet dat de tastbaarheid van Gods aanwezigheid uit de samenleving verdwijnt, die zal meer dan ooit zijn geloof moeten vastmaken in de HEERE Zelf.

Maar het geldt ook in het kleine, in het persoonlijke vlak: wanneer je in je leven veel goede gaven van God hebt mogen opmerken (kinderen, gezondheid, voor-spoed, werk) en vervolgens moet ervaren dat die herkenbare en tastbare zegen je langzaam maar zeker ontnomen wordt, dan komt het erop aan dat je je geloof steeds meer gaat richten op de HEERE God alleen.

Dat is een louteringsproces dat ons moeilijk valt; maar Gods genade werkt langs die weg aan een geloof dat steeds zuiverder wordt. Opmerkelijk is in dit verband dat het oordeel (het wegvallen van Gods tastbare zegen) dus iets heel positiefs kan uitwerken.

We zeggen hier met nadruk dat wat nu in een paar regeltjes geschreven is in de praktijk van het

leven niet een bruistablet is dat pijn en verdriet snel doet verdwijnen. Het onderstreept wel wat in het begin van het troostboek uit Heidelberg staat: alles dient tot mijn zaligheid, verderop nader uitgewerkt: Hij keert al het kwaad mij ten beste. Diepe woorden die meer waar dan waarschijnlijk zijn.

Woorden die ten volle bleken te gelden bij Jezus Christus. Hem is al het tastbare afgenomen; 't loopt uit op een volstreekte God-verlatenheid... en ook dan spreekt Hij Zijn vertrouwen uit in God-Zelf; en in dat vertrouwen is Hij niet beschaamd!

Het wegvallen van tastbare vervulling van de beloften (landstad-tempel b.v.) is ontegenzeggelijk Gods oordeel - maar het oordeel is niet het laatste. Het kwade dat bij dat oordeel zichtbaar wordt, de goddeloosheid die met de dag groeit, die heeft niet het laatste woord. De psalm geeft een belofte van God door: de scepter van de goddeloosheid blijft niet voor altijd op het erfdeel van de rechtvaardige rusten... de toenemende ellende zal een einde vinden door Gods in-prijpen; en dat is opdat de rechtvaardige niet ook zijn handen zal uitstrekken naar onrecht. Als je telkens weer moet ontdekken dat je fiets gestolen is, dan wordt de drempel om er zelf ook een te stelen steeds lager.

De christelijke gemeente kan onder zware druk in de verleiding komen om zichzelf te gaan helpen; voor eigen rechten opkomen; trachten gerechtigheid tot stand te brengen als 't moet langs kromme wegen. De neiging om zo te reageren is krachtiger naarmate de ellende groter is - en wordt daarom met de dag sterker!

De gemeente van Christus zal in plaats van er zelf voor te zorgen dat aan haar en de haren recht geschiedt moeten bidden tot de hemelse Vader om voortdurend de nood aan Hem voor te leggen. Zich sterk maken in het gebed... zich sterk te maken door volstrekt zwak en afhankelijk te zijn - dat is de weg die Gods kinderen gaan. In de stellige verwachting dat de HEERE goed zal

Inhoud

- 193 Ds W. Borgdorff,
Als je 't niet meer ziet
(Psalm 125)
- 194 Drs W. G. Rietkerk,
De kerk en Israël
- 194 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 195 Ds W. ten Haaf,
Ingezonden
- 196 Drs O. Mooiweer,
Een Cognatische reis
- 197 J. v. d. Wetering PMzn,
Boaz
- 197 P. C. van Wijk,
Terloops...
- 198 Liturgische Werkgroep
Eindhoven,
Het Liedboek
- 199 M. de Jonge,
Boekbespreking
- 199 Drs O. Mooiweer,
Persschouw

doen aan de goeden door de macht van de goddelozen teniet te doen.

Die belofte is er voor de oprechten van hart. Dat is uitnodigend, prikkelend gezegd, Die toezegging is er niet zomaar voor 'de onderdrukten'. De verlossing is er alleen voor degenen die zich geheel aan de HEERE toevertrouwen. Israël is hier dan ook een geestelijke naam.

Het gebed van de gemeente lokt onderdrukten uit om een heel bepaalde houding aan te nemen. Zo kan de gemeente ook in haar publieke gebed een wervende gemeente zijn.

De kerk en Israël

De reden waarom ik dit thema aan de orde stel is de verschijning van een boekje van ds H. de Jong, waarin hij in 8 preken een op dat thema toegespitste uitleg van Handelingen zeven geeft.

Zelf zou hij waarschijnlijk liever als thema gekozen hebben: Kerk en jodendom, maar ik schrijf dit artikel toch bewust onder de genoemde titel: Kerk en Israël. Het zal later wel blijken waarom.

Oecumenisch werkstuk

Het eerste wat opvalt bij de lezing van deze prekenbundel is de betrokkenheid van De Jong bij de brede ontwikkeling van de Kerk op haar wijdst. Het is een oecumenisch werkstuk. Er blijkt uit hoezeer je als dominee van een kleine kerkgemeenschap je toch diep betrokken kan voelen bij wat er omgaat in de grote kerken rondom ons. Is dat niet echt oecumenisch als je in die verbondenheid je stem verheft om te protesteren tegen ontwikkelingen die je zó diep raken dat je er acht preken aan wijdt in je eigen nauwelijks door dat gevaar besmette gemeente?

Verjoodsing

Waartegen richt zich de spits van al deze preken? Op de eerste en laatste blz. van dit boek maakt hij dat zelf overduidelijk: tegen de verjoodsing van ons bijbelgebruik. De Jong ziet die verjoodsing overal optreden waar het O.T. niet meer gelezen wordt als het boek dat ons als een pedagoog met beide handen bij Christus brengt (Gal. 3 : 20) maar als een geschrift waardoor wij onszelf laten versterken in ons eigen uitverkorenheid – of in onze eigen politieke idealen, of in onze eigen ongebroken vooropgezette meningen. Hoe lezen de Joden immers het O.T.? Zij leggen het uit als Gods openbaring waarin het alles draait om de uitverkiezing van Israël tot heil van alle volkeren. Waar het O.T. duidelijk over de Messias handelt die ook Israël verzoenen moet (Jesaja 53) daar wordt deze Messias niet als een persoon gezien maar als een verspersoonlijking van het volk Israël zelf. Als Christus Zelf verschijnt en dit bolwerk van religieuze zekerheid aanvalt (Lucas 4) dan wordt Hij bijna gestenigd. Als Stefanus hetzelfde doet in Hand. 7, sterft hij als eerste martelaar van de vroeg-christelijke kerk.

Onderhuids

De Jong legt op scherpzinnige wijze uit hoe Stefanus dit doet. Het gebeurt nl. op zó'n manier dat je er als 20e-eeuws bijbelle-

DOOR W. G. RIETKERK UTRECHT

zer haast overheen leest. Op 't eerste oog lijkt Hand. 7 een haast saai verslag van de hoofdpunten van de bijbelse geschiedenis. Toch was het een giftig stuk, dat de toehoorders razend maakte. Onder De Jong's uitleg gaat dit hoofdstuk weer leven in zijn onderhuidse felheid, waarmee Stefanus hier de leiders van zijn volk aanvalt in hun zekerheden: onze tempel, onze Mozes, onze wet, ons heilig land.

Geen heilig land

Om een voorbeeld te noemen. Al direct aan het begin zegt Stefanus. „Toen de God der heerlijk-

heid onze vader Abraham riep en zei: „Kom naar het land dat Ik u wijzen zal, toen vestigde hij zich... in Haran.” (vs 4) Voelt u het? Niet in Kanaän dus, (het beloofde land) maar in Haran. Stefanus wil zeggen (zó De Jong): denk niet dat dit stukje land zo heilig is. Dat was het in de aanvang niet en dat is het alleen voor een tijdje maar geweest – maar nú Gods plan met volk en land in de komst van Christus is vervuld, nu liggen heidens land en heilig land weer op één lijn. Land en tempel hebben na de verschijning van Christus hun tijd gehad. De Jong voegt er als illustratie aan toe: zoals brood en wijn na de viering van het Avondmaal. Dat is ook gewoon brood en wijn, voor een moment apart gezet als teken en zegel van Gods nabijheid en liefde, maar als ze „gebruikt” zijn is hun rol vervuld. „Het is zelfs een keer gebeurd dat de voorganger van een gemeente na de avondmaalsviering van het overgebleven avondmaalsbrood de kippen stond te voeren.” (blz. 17)

Kippen voeren

Dit stukje is het enige in het boek waar ik zo mijn vraagtekens bij zet. Hoezeer ik ook zó'n „gelijkenishandeling” van de genoemde voorganger kan waarderen als een stuk levend onderwijs – brood en wijn hebben in zich geen magische kracht – toch

twijfel ik aan de juistheid om brood en wijn na het avondmaal te vergelijken met het volk Israël nu. Juist op dat punt van het „kippen voeren”. Het verschil is dit dat brood en wijn dingen zijn die na hun matig gebruik hun bijzonderheid verliezen – terwijl het volk Israël bestaat uit mensen die in een heel speciale relatie gestaan hebben met de Here en dat nooit meer verliezen. God heeft hen niet afgedankt. Ook niet ná hun verwerping. Wij lezen dat in het O.T. in Hosea 11 waar de Here tegen het volk Israël zegt, nadat het Hem verworpen heeft – en nadat Hij het gericht over hen heeft aangezegd: toch kan Ik u niet vergeten! „Hoe zou ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël. Hoe zou Ik u prijsgeven als Adama, u maken als Zeboïm (heidense steden). Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt mijn erbarming opgewekt” (Hosea 11 : 8) Er is in het O.T. altijd een belofte van genade óver de tijden van gericht heen. Dat blijft zo in N.T.-ische tijden volgens Jezus' eigen woorden in Matth. 23: „Jeruzalem, Jeruzalem hoe vaak heb ik uw kinderen willen vergaderen gelijk een hen haar kuikens, maar gij hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt aan u overgelaten... totdat... totdat gij zegt: „Gezegend Hij die komt in de

Eeuwig besluit

Na pinksteren blijf je nog bezig met de geschiedenissen die in „Handelingen” staan en zo kom je tot hoofdstuk 15 : 18 „... (zo) spreekt de Here, die deze dingen doet, welke van eeuwigheid bekend zijn”. Ik herinnerde me dat ik daar eens iets over geschreven heb, nl. in m'n boekje „Levende stenen”, bladz. 63. Ik vroeg me toen af of de Dordtse Leerregels er wel goed aan gedaan hebben, zich op genoemde tekst te beroepen voor de uitspraak over een eeuwig besluit Gods waardoor Hij in de tijd sommigen met het geloof begiftigt en anderen niet. Toen gold een oudere vertaling, die luidde: „Want al Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend”. Indertijd heb ik, dat vermoed ik tenminste, als „eenvoudig bijbellezer” geschreven maar nu heb ik op die tekst wat nageslagen. Grosheide neemt een vertaling van Sizoo over, die in de richting gaat van: God openbaart zich steeds: zoals in de dagen van Amos, zo ook nu, zegt Jakobus in Hand. 15 : 18. En in een oude kommentaar uit 1846, van De Wette, lees ik de vertaling:

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

„Hij die dit doet, wat van oudsher bekend was. Hier staat niet: welke Hij van eeuwigheid bepaald heeft. Jakobus zegt deze woorden erbij, opdat de hoorders in deze zaak de profetie van Amos ter harte zullen nemen”. Het gaat immers over het komen van heidenen binnen de Joodse Christelijke kerk. Jakobus bedoelt: wat doen we daar verwonderd en argwanend over? We wisten toch altijd al dat dit ooit gebeuren zou? Ook Schilder heeft herhaaldelijk met Hand. 15 : 18 gewerkt en dan in de oude versie: Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend. Maar het lijkt mij, dat dan de theologie de bijbel gaat beheersen, of de dogmatiek heerst over de uitlegging der Schrift. Het moest andersom zijn. De mensen rondom het Zaan-

damse seminarie zijn toch niet ten onrechte bang voor de theologie.

Heeft het zin om ons met dit onderwerp bezig te houden? Ik geloof van wel. Johnny Maasbach zegt in een gesprek met „Herv. Nederl.” (8 juni): „Ik ben niet bang voor kernwapens. God zou het niet toelaten dat die wapens gebruikt worden als de tijd er nog niet voor gekomen is.” Daarom zou hij het terecht vinden als in ons land kruisraketten geplaatst werden, „liever nog meer dan ze in Rusland hebben”. Misschien denkt iemand: dit is praat van een kind van zestien. Maar hoe sta je dan te kijken als een schoolleider betoogt: „Alle schepsel Gods is goed en kern-energie is een kracht die God Zelf in de schepping gelegd heeft. Van die kracht zal Hij gebruik laten maken op Zijn tijd. Op Zijn tijd is die kracht benut om electriciteit op te wekken en op Zijn tijd zal misschien die kracht gebruikt worden om een volk te vernietigen. Dit alles geschiedt naar de raad van zijn wil.” Wat mij betreft, zulk redeneren van Gods eeuwige raad of van Zijn eeuwig besluit uit, staat mij in het geheel niet aan.

naam des Heren". (vs 39). Het zal wel een punt van verschil onder ons blijven, maar deze „totdat"-woorden (Mt. 23 : 39, Lk. 21 : 24, Hand. 3 : 21, Rom. 11 : 25) beloven ons meer ten aanzien van het volk Israël dan ik bij de door mij zeer hooggeschatte collega De Jong aantref. Ik laat het beeld van kippen voeren dan liever vervangen door Jezus' eigen beeld uit deze zelfde sector van het boerenbedrijf. Hij blijft gelijk een hen zijn kuikens vergaderen! (Matth. 23 : 37 e.v.)

Christus als flessehals

Hè gelukkig, nu ben ik van mijn enige punt van kritiek af om de rest van dit gehele boek zonder reserve en ook hartelijk te kunnen bijvallen. Nog in ditzelfde hoofdstuk waar ik even in bleef struikelen bemerk ik bij het verder lezen waar het eigenlijke punt van het betoog ligt – het ligt geen seconde in een anti-semitische houding, integendeel – de schrijver heeft Israël als „naar de verkiezing geliefden om der vaderen wil" hoog – maar hij spitst Stefanus redevoering toe op dit ene punt dat wie de Schrift meent te bezitten zonder de Christus in het centrum te zien staan, nog niets bezit. „Zo moet de aarde ons allemaal doen: ons uitspuwen om onze zonden (Lev. 18 : 28). Alleen in Sion, de plaats der verzoening, in Christus' middelaarswerk, dáár hebben wij een been om op de aarde te staan, om hier te verkeren en om de nieuwe aarde te beërven." „Zonder Hem maakt u van de aarde, en het land, en de stad een chaos, vervuult u de boel en verziekt u de schepping door uw zonden, zodat de ganse creatuur zucht en kreunt onder uw voeten". (blz. 18)

Het O.T. kunnen wij alleen verstaan als wij het lezen in vijf concentrische cirkels – het aardrond, Kanaän, Jeruzalem, Sion, Christus, – om dan daarna in het N.T. te zien hoe vanuit Christus – via het geloof in Hém als flessehals weer heel de wereld tot in zijn wijdeste breedte onder Zijn en ons beslag mogen komen (blz. 19).

Vaart

Er zit in al deze preken een grote vaart. Wat onder Israël gebeurde ziet De Jong vandaag weer gebeuren – dat vervult hem met een vuur om te waarschuwen en te appelleren. Wat gebeurde in

Israël in Stefanus' tijd? – Ze bleven in hun hart verknocht aan tempel, stad en land en gebruiken God uiteindelijk om hun eigen menselijke zekerheden hoger eer bij te zetten.

„Een eigenaardige mogelijkheid is dat in elke religie der mensen, ook in die van ons. Dat namelijk God moet dienst doen als een verheffing van het menselijke tot in de macht van het oneindige." (blz. 56) „Dan wordt het goddelijke de exponent van het menselijke" etc.

De Jong ziet dit gebeuren waar bijv. bevrijdingstheologen ongebrouwen (als Mozes in zijn eerste periode) het heil naar zich toehalen en dan de Schrift gebruiken om hun *eigen* bevrijdingsdaad goddelijke eer bij te dragen. „Bedenk, gemeente, de hele bevrijdingstheologie van onze dagen sluit meer aan bij de Mozes van voor Midian dan bij de Mozes ná Midian" (blz. 53). Maar ook breder ziet De Jong dit gebeuren: overall waar de rede van de mens heerst over de Schrift, waar God alleen nog 'acceptabel' is waar Hij menselijk wel-zijn dient – en ineens wordt dan de bijbel zoetsappig en verdwijnt de Kracht van het Woord dat ons beweert dat wij zonder het reddend werk van Christus niet

aangenaam zijn in Gods oog en niets van Zijn schepping terecht brengen.

Radicale ernst

De Jong heeft ons allen met de uitgave van deze preken zeer gediend – wij vinden er soms zijn verstaan van de Schrift in een notedop (zie blz. 18 en 19). Hij komt op voor de heerlijkheid van God op een wijze zoals alleen geroepen en gezonden evangeliedienaars kenmerkt. Hij spreekt uit ervaring als hij zegt: „Leiderschap, dat naar God verwijst en daar radicaal ernst mee maakt, is nooit populair." Het is dit woord wat de schrijver van dit boek kenmerkt en ik hoop dat wij vanuit die geestesgesteldheid van de schrijver nog veel vruchten mogen ontvangen.

Tot slot

Dat ik dit boek besprak onder de titel: „Kerk en Israël" en niet „Kerk en Jodendom" zal na mijn enige punt van kritiek wel duidelijk zijn. „Jodendom" klinkt bij mij afgedankt, „Israël" heeft bij mij de kleur van nog onvervulde beloften. Ik begrijp nog steeds niet waarom die twee niet kunnen samengaan: een uitleg van de Schrift waarin alle licht en

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:
Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring
M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

aandacht valt op Christus in wie al Gods beloften ja en amen zijn – en het geloof in een goddelijk geheimenis ten opzichte van een volk waarmee de Here eens getrouwd geweest is en dat Hij in die bijzondere verhouding tot Hem niet kan (en niet zal) vergeten.

H. de Jong,
„Handelingen zeven"
is een uitgave van uitgeverij
Van den Berg te Kampen
en kost f 15,50.

Ingezonden

Nogmaals G.O.S. en apartheid

Met groeiende verbazing las ik het ingezonden stuk van de heer Zeevaart (Opbouw 22.3.1985). De schrijver is blijkbaar deel van de dikwijls fanatieke rechtse richting en komt met de hun kenmerkende onbewezen veralgemeniseringen. Indien het waar zou zijn dat de rechtse groep de helft van de Afrikaners aan zijn kant heeft dan zou dat minstens in het parlement te zien moeten zijn. Gelukkig is dat niet het geval.

De schrijver leeft in een droomwereld wanneer hij een christelijke en een Afrikanerstaat wil vestigen. Hij kent de Afrikaner nog erg slecht. Een van zijn bijna profetische verwachtingen is een kerkscheuring wegens de politieke verschillen onder uiteraard de blanke Afrikaners. Enerzijds hoop ik dat het dan gauw gebeurt want dan is de kerk verlost van mensen die van kerkbesef en kerkbegrip (vgl. NGB art. 27 e.v.) geen snars begrijpen. Anderzijds zal het niet zo'n vaart lopen. De Afrikaner beleefd de politiek zoals de kerkelijke Nederlander de

kerk. Politieke scheuringen hebben we om de haverklap, de laatste reformatorische kerkscheuring was 125 jaar geleden.

Natuurlijk gebeurt het dat personen als gevolg van de politiek de kerk verlaten. Zelf heb ik het ondervonden dat iemand o.a. wegens zijn rascisme, dat door de kerkeraad als dwaalleer beschouwd werd, onder de tucht geplaatst werd. Het gevolg was dat hij en zijn gezin overgingen naar de nieuwste uitvinding die zich nu de naam toegeëigend heeft van „Die kerk van die verbond"! Deze secte is zuiver racistisch en een vermenging van ideeën van de Brits-Israëlbeweging, dispensationalisme, adventisme, enz.

Ook door de kerken zijn er fouten gemaakt in de houding tegenover de zgn. apartheid, vooral in de theologische pogingen om dit goed te praten. Dit wordt hoe langer hoe meer beseft en beleiden. Groot is de blijdschap van mij en velen van mijn collega's en broeders en zusters dat de discriminerende artikelen van „die ontugwet" o.a. op Schriftuurlijke gronden geschrapt worden; hetzelfde geldt een gematigde vorm van staatsloterij.

De heer Zeevaart meent dat pre-

dikanten die gegronde bezwaren hebben tegen aspecten van de apartheidsideologie daarin zondigen. Hij gooit ze op één hoop met de vrijzinnigen. Dergelijk optreden is volgens de Schrift zonde. Waarom bewandelt hij niet de Schriftuurlijke weg en daarna de kerkelijke weg?

De oplossing voor onze problemen is uiterst moeilijk. De wijsheid bidden we van onze hemelse Koning en Vader af (Jak. 1 : 5). We zijn erg dankbaar voor welgemeende christelijke kritiek op onze landsproblemen zolang Nederlanders en genaturaliseerde oud-Nederlanders (waarvan ikzelf een ben) onthouden dat zij niet de enigen zijn die de wijsheid in pacht hebben.

Graag wil ik Opbouw bedanken voor de vele artikelen over mijn (tweede) vaderland en de kerk waarin ik mag dienen, maar vooral mijn dank voor de christelijke toon die in uw artikelen klinkt. Alleen op de basis van de aanvaarding van het Woord en de uitleving van alle beginselen die daaruit voortspuiten kunnen we „zamen op weg" ook wat de correspondentie tussen onze kerken betreft.

Ds W. ten Haaf,
Lydenburg, Zuid-Afrika

Administratie-Leersum maand juni gesloten

Een Cogmatische reis

Belangstelling gevraagd

Men zal wel denken: Wat is dat nu weer? Men heeft al vaak als gereformeerd mens gehoord van een dogmatische preek of een dogmatische inslag van een theoloog. Maar van een Cogmatische reis weten de meeste mensen niet af. Toch is het minder abacadabra dan het lijkt. Wie een beetje de pers heeft bijgehouden in de loop der jaren zal de naam COGMA ettelijke malen zijn tegengekomen. Uiteraard kennen de gemeenteleden in Enschede-Zuid via hun kerkblad „Tot Uw Dienst” Cogma al lang. Maar ook de lezers van „Opbouw” en „de Wakker” zijn regelmatig in aanraking gekomen met een verslag van de activiteiten van Cogma.

Cogma betekent: Contact Orgaan voor Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden. Het is gegroeid met name na de trieste kerkbreuk in de zestiger en zeventiger jaren en heeft het twintigjarig bestaan reeds gevierd. Je moet een reis naar West-Duitsland hebben meegemaakt om erachter te komen wat nu eigenlijk de doelstelling van Cogma is en welk nut het in de praktijk heeft. Ik wil wel eerlijk bekennen, dat ik voordien wel belangstelling had voor dit werk, maar toch niet al te sterk gemotiveerd was. Steeds dacht ik aan de arbeid van Cogma in de zondagse gebieden – dat wél – maar verder voelde ik mij er niet direct bij betrokken. Nu is dat gans anders! Cogma heeft mijn hart gestolen. Er zitten veel kanten aan dit fijne werk. Laat ik er enkele van noemen. In de eerste plaats is daar in dit kader de samenwerking met de Chr. Geref. kerken. Dat is een goede zaak! Waar je kunt moet je elkaar als mensen, die belijden op dezelfde kerkelijke grondslag te staan, zoeken. En al komt kanselruil en dergelijke op ettelijke plaatsen maar moeilijk of helemaal niet van de grond – hélaas – dat betekent niet, dat je dan maar de rest tevens moet laten zwemmen. Misschien, dat de Ned. Gereformeerden nog wat meer respons in dit verband zouden willen vinden in Chr. Gereformeerde kring, maar dat neemt niets weg van de hartelijke wil om deze samenwerkingsvorm te continueren en uit te bouwen.

Het Cogmawerk

Met bovenstaande opmerkingen is natuurlijk nog maar bitter weinig gezegd over het eigenlijke Cogmawerk. Gelukkig hoeft niemand daarvoor een apart vak te bestuderen. Misschien denken sommigen in de richting van een soort Cogmatologie, maar ik kan hen geruststellen – dat is er echt niet bij. Het is helemaal niet ingewikkeld. En Cogmareizigers

DOOR O. MOOIWEER ENSCHDE

zijn ook helemaal geen mensen, die je absoluut niet kunt volgen. Integendeel. Ze spreken duidelijke taal, die doorademd is van het getuigenis van de Bijbel. Zitten we nu onszelf en anderen te prijzen onder de verse indruk van een fijne reis van zo'n 1500 kilometer? Dat zij verre! We willen reëel aanstippen, dat we gewoonweg in de ban zijn geraakt van het Cogmawerk. Je komt met allerlei mensen in contact. Je hebt besprekingen met legerpredikanten, vraagt naar de militairen en naar nieuwe adressen. Je scharrelt rond in een Protestants Militair Tehuis of een R.K. Militair Tehuis, praat met hen, die daaraan leiding geven. Zo ontmoet je mensen, die dag en nacht als het moet, klaar staan voor anderen. Jongens in militaire dienst moeten hun problemen aan anderen kwijt kunnen. Ze raken gefrustreerd als ze ermee blijven lopen. Ze komen dan op een weg, die doodloopt en verzeilen in een levenshouding, die niet verantwoord is. Maar een legerpredikant zit niet te drammen. Hij gaat behoedzaam en soms al tastend op zoek naar de achtergrond van een bepaald menselijk leven en probeert soms alleen wat stuur te geven aan de gedachten. Maar steeds gemotiveerd vanuit de Bijbel als het Woord van onze God. Zo worden mensen voor het eerst of opnieuw in allerlei situaties bepaald bij de blijde boodschap van verzoening en bevrijding. Zo gaan er poorten open en zien wij wegen gebaad naar een nieuwe toekomst!

Vanuit de Bijbel

En als je dan merkt, dat militairen een open oor hebben voor de stem van de Heilige Geest zoals

wij die beluisteren vanuit het Woord van God, wordt 't bij je warm van binnen. Als ze met elkaar optrekken worden zij gestimuleerd een Bijbelkring te vormen. Cogma wil hen graag van de nodige lektuur voorzien. Ook is het verkwikkend te merken hoezeer anderen een bezoek op prijs stellen. Onder hen zijn ook verschillende gereformeerden. We maken ten opzichte van hen geen kerkelijke propaganda voor Ned. Geref. en Chr. Geref. doeleinden. Maar tegelijkertijd schuwen we het gesprek over allerlei kerkelijke zaken geenszins. Het is zo heerlijk met al deze broeders en zusters, die hun eigen problemen en zorgen kennen, uit de Bijbel te lezen en te danken en te bidden. Dat geeft een geweldige band. Cogma-reizigers doen een poging om kinderen van God in de verstrooiing te bemoedigen en ontvangen zo zelf versterking en bemoediging!

Kerkelijk leven

Wat het kerkelijk leven betreft zijn deze mensen in doorsnee aangewezen op een protestantse gemeente. Binnen die gemeente hebben zij elkaar, komend uit verschillende kerken, in het buitenland van meet af gevonden. Het is goed en schriftuurlijk niet op jezelf te blijven staan, maar de gemeenschap te zoeken met andere christgelovigen. Uiteraard zijn er ook de gevaren, dat je in het buitenland vervreemd raakt van het christelijk geloof doordat je een kompromis sluit met de wereld en de wereldse levensstijl. Maar laten we a.u.b. nimmer onderschatten hoezeer wij in een bepaald opzicht datzelfde risico lopen. Het betekent voor ons een aparte vreugde het Woord van onze Zender te mogen bedienen aan de gemeente van Bergen-Hohne. Een wonderlijke gewaarwording is het als je je toga aantrekt in dezelfde ruimte waarin de aalmoezenier op hetzelfde moment zich in zijn priestergewaad steekt voor de bediening van de mis. Hij moest namelijk in een andere ruimte binnen hetzelfde P.M.T. een dienst leiden. Maar het treft je als plm. vijftig mensen aandachtig luisteren naar de boodschap van het evangelie. We mochten aan de gemeente uitleggen wat de diepe betekenis is van I Cor. 15: 20: „Maar nu, Christus is opgewekt als Eersteling van hen, die ontslapen zijn.” Hoewel we ons ook toen bewust waren, dat het voor een predikant onmogelijk blijft een Schrifttekst uitputtend te behandelen.

In het gesprek met enkele militairen vonden we diezelfde dag nog de gelegenheid op de inhoud van de preek nader in te gaan. Toen wij bezig waren met de

dankzegging en de voorbeden aan het eind van de dienst werden we „gestoord” door het lawaai van voorbijdenderende tanks. Ja, dat heb je als je een dienst leidt in een garnizoensplaats. Gelukkig zijn we de kluts niet kwijtgeraakt. We konden in de preek terug grijpen op de gebeurtenissen die in de oorlogstijd plaats vonden in Bergen-Belsen waar duizenden slachtoffers van het brute Nazi-regime in massagraven wachtten op de laatste werelddag. We hebben met z'n vieren bij het bezoek aan de Gedenkstätte met betrekking tot hen die in Christus gestorven zijn, onze troost gevonden in enkele gezangregels (Gez. 221:3 NLB):

„Welk een dag der ruste zal dat wezen,
als we onsterfelijk, uit de dood verzezen,
knielen voor uw dankaltaar!
Amen, Jezus, maak het waar!”

Nog een paar opmerkingen

We moeten ons beperken. Een paar dingen willen we echter nog aan u kwijt. We hebben nl. broeders en zusters ontmoet, die uitsluitend op een preek via een cassetteband zijn aangewezen. De afstand tot de dichtstbijzijnde evangelische kerk is te ver of de prediking daar is zó arm, dat men toezending van de cassettebandjes van Cogma op prijs stelt. Genoemde bandjes worden zelfs verzonden naar Nepal. Wat de lektuur betreft worden vooral de bladen „Opbouw” en „Koers” aan vele adressen toegezonden. Cogma houdt zich aanbevolen voor nieuwe adressen van hen, die graag met dit belangrijke werk willen kennismaken, omdat zij „in den vreemde” behoefte gevoelen aan regelmatig contact.

Tot slot

Wij hebben als Cogmateam een bijzonder goede week gehad in de aprilmaand. Wij (ds J. Dol. br. C. Timmerman, br. H. J. Bosch en ds O. Mooiweer) waren vlot aan elkaar gewend en wisten van meet af op elkaar in te spelen. Wij hebben ook daarin Gods zegen getast en zijn genade geprezen. Zo kreeg Cogma er nog een betekenis bij nl.: Christelijk Overleg ten opzichte van Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden.

Wij weten ons gedragen door Gods lankmoedigheid en trouw en verwachten de vrucht op deze arbeid van Hem, die alle dingen regeert!

Boaz

Wanneer er bij de vrouwen brood op tafel moet komen, is het dan niet de Here, Die de gang van Ruth leidt naar het veld van Boaz? Juist Boaz, een bloedverwant van Elimelech, een zeer vermogend man. En Naomi reageert, nadat Ruth haar belevenissen heeft verteld, aldus: „Gezegend zij Boaz door de Here, die Zijn goedertierenheid niet heeft onttrokken aan de levenden noch aan de doden. Die man is aan ons verwant en één van onze lossers (2 : 20)“.

Ruth volgt daarna de aanwijzingen van Naomi en legt zich, nadat Boaz is gaan slapen aan het einde van de korenhooft, onder zijn voetendeck neer.

Wanneer hij wakker schrikt en haar vraagt wie zij is, antwoordt zij: „Ik ben Ruth, uw dienstmaagd: spreid uw vleugel uit over uw dienstmaagd, want gij zijt de lossers (3 : 9)“.

En Boaz wijst haar niet af, integendeel. Hij zegt: „Gezegend moogt gij zijn door de Here, mijn dochter, gij hebt met uw laatste liefdedaad de eerste nog overtroffen (3 : 10)“.

Hij blijkt geheel op de hoogte van de handel en wandel van Ruth.

Uit liefde was zij Naomi naar Bethlehem gevolgd en was zij gegaan naar een land, dat zij tevoren niet kende. Boaz had haar daarvoor al eerder geprezen: „De Here vergelde u uw daad, en uw loon valle u onverkort ten deel van de Here, de God van Israël, onder wiens vleugelen gij zijt komen schuilen (2 : 12)“.

En nu toont zij zich ook nog bereid de vrouw te worden van de man, die – volgens Israëls inzettingen – één van de twee in aanmerking komende personen is om voor Machlon zaad te verwekken. Zij is de Israëlieten een Israëlitische geworden.

Boaz stelt haar verder gerust; alles wat zij heeft gezegd zal hij voor haar doen (3 : 11).

Hij aanvaardt volkomen zijn positie als lossers. Evenwel, er is nog een lossers, nader dan hij. Indien deze wil lossen dan heeft hij voorrang; is hij daartoe niet genegen dan zal hij (Boaz) lossen, zo waar de Here leeft (3 : 13). De Here is zijn getuige dat hij zich zal houden aan de inzettingen des Heren ten aanzien van de lossing van land (Lev. 25 : 23-28) en van het zwagerhuwelijk (Deut. 25 : 5-10).

In het eerstgenoemde schriftge-deelte lezen we dat wanneer iemand is verarmd en iets van zijn bezitting heeft moeten verkopen, dat in dat geval zijn naaste bloedverwant als lossers zal optreden en loskopen wat zijn broeder heeft moeten verkopen. Welnu, Naomi is berooid terug-

DOOR J. VAN DE WETERING PMzn POORTUGAAL

gekeerd uit het veld van Moab en wil het stuk land, dat aan haar man toebehoorde, verkopen. Er is immers geen man om het te bewerken.

Tempelreinigers

Bekend is de geschiedenis van de tempelreiniging door de Here Jezus (o.a. Marcus 11 : 15 e.v.). Als kind genoot ik van dit verhaal en vond ik het prachtig dat Jezus eindelijk – naar mijn gevoel – eens orde op zaken stelde. Deze Jezus, Die grote schoonmaak hield op het tempelplein, sprak me wel aan. Jezus, Die uit Zijn slof schiet! Misschien herkent U iets van mijn gevoelens als U even terugdenkt.

Ook de discipelen zullen er wel blij mee zijn geweest. Die tempelreiniging was immers nodig, het was op het plein een grote troep. De verkopers van runderen, schapen en duiven maakten er een complete markt van en de geldwisselaars hielden dik over aan het 'kleine geld' van de gelovigen, die offerdieren wilden kopen.

Ik moest aan dit verhaal opeens denken, toen we pas in Jeruzalem waren en de kantoren met het bord 'change' zagen. Je kunt in die kantoortjes voordelig geld wisselen, want ze zijn in Israël dol op guldens en dollars. De zwarte markt vaart er wel bij. Nog steeds dus geldwisselaars in Jeruzalem, al vind je ze niet op het tempelplein.

Maar goed. Jezus hield schoonmaak. Hij heeft maar één ding te zeggen: 'Neemt dit alles hier vandaan, maakt het huis van mijn Vader niet tot een verkoop-huis'. Het huis van God is geen markt.

Dit verhaal staat niet in de bijbel om ons wat binnenpret te geven. Het staat er in, omdat wij er iets van kunnen leren. Vandaag

Ze weet dat er twee naaste bloedverwanten van Elimelech in Bethlehem wonen. In feite behoeft er derhalve géén koper te worden gezocht, want één van beiden kan direkt als lossers optreden. Van Boaz is ze al zeker. 't Is voor Naomi alleen een zaak van afwachten hoe het gesprek van Boaz met de meest naaste bloedverwant zal aflopen.

Hoe was de familie-relatie van die twee bloedverwanten met de gestorven Elimelech?

Boaz, de zoon van Salma?

We hebben in het begin de geslachtslijn van Perez al doorgetrokken via Nahesson naar Salma, Elimelech en Machlon. Was dit terecht?

We lezen toch op verschillende schriftplaatsen (Ruth 4 : 20; Matth. 1 : 5; Luk. 3 : 32): „Salma verwekte Boaz” en „Boaz, de zoon van Salma”.

De namen van Elimelech en Machlon worden in het geheel

niet genoemd. In Deut. 25 : 5-7 staat geschreven dat wanneer één van de broeders, die tezamen wonen, sterft zonder een zoon na te laten, de vrouw van de gestorvene niet buiten de familie de vrouw van een vreemde mag worden. Haar zwager zal dan gemeenschap met haar hebben en de eerstgeborene zal op naam van de gestorvene staan opdat diens naam niet uit Israël wordt uitgewist.

In dit raam moeten we de aard van de verwantschap met Elimelech plaatsen. Boaz en de andere lossers, wiens naam niet wordt genoemd, waren broers van de man van Naomi. Salma verwekte Elimelech, een tweede zoon en vervolgens Boaz. Zo kon deze ook zeggen: „Naomi verkoopt het stuk land, dat aan onze broeder Elimelech toebehoorde (4 : 3)“.

En eveneens: „Er is een lossers, nader dan ik (3 : 12)”. Zijn oude-

Terloops...

DOOR P. C. VAN WIJK ZALTBOMMEL

wordt op het kerkplein geen handel meer gedreven in koeien en duiven en je kunt er ook geen geld meer wisselen. Maar er wordt wel van alles te koop aangeboden: eigen meningen, kritieken op het doen en laten van anderen. Binnen Gods gemeente is heel wat te koop: roddel, eigenwijsheid, strategie, traditie en ga maar door.

Voor de jongeren letten hierop en kijken er dwars door heen, ook al hebben ze zelf ook wel eens wat koopwaar bij zich. Ze hekelen de gearriveerdheid binnen de gemeente en willen verandering. Dat mag, want vormen zijn geen normen en tradities zijn geen geboden. De beelden in de rooms-katholieke kerken zijn vrijwel verdwenen, maar in de reformatische kerken kun je nog heel wat beelden vinden. Dat viel me op, toen me laatst de vraag werd gesteld wat ik er van vond dat de mensen tegenwoordig de normen willen veranderen. Ik heb er toen op gewezen, dat we het dan eerst moeten hebben over de vraag wat normen eigenlijk zijn. Het bleek toen al gauw dat we het niet over de normen, maar over de vormen hadden.

Die vormen kunnen tot beelden worden die we aanbidden. Die

vormen kunnen worden tot iets heiligs waar we niet van af willen. Wat kunnen mensen b.v. hangen aan de liturgische formulieren die al honderden jaren in gebruik zijn, zonder dat ze beseffen dat het steeds maar aanhoren van dezelfde formulieren kan worden tot een dode vorm waar het leven uit is. Wat kan een doopsbediening of een avondmaalsviering er van 'opknappen', als eens niet de bekende woorden worden gebruikt, maar andere woorden die óók in de Schrift staan. Wat de bijbel zegt over doop en avondmaal is toch veel rijker dan in een paar formulieren is samen te vatten? Formulieren kunnen tot beelden worden. En beelden zijn er voor om eens aan de kant te worden gezet. Dat kán zonder dat we tot beeldenstormers worden, want de heiligheid is Gods huis tot sieraad (Ps. 93).

Het tempelplein is geen markt en de kerk evenmin. We moeten niet gaan loven en bieden, als het er om gaat welke kant we op moeten met de verschillende gedachten en meningen. Als we dat toch doen, is Jezus snel uit het gezichtsveld verdwenen en kan Hij pas weer binnen dat gezichtsveld komen als Hij opruiming gaat houden.

Zullen we als ouderen en jongeren proberen een levende gemeente te zijn? Normen normen laten, maar vormen niet tot norm verheffen.

Thuis doen we dingen ook wel eens wat anders, anders dan vroeger.

In Gods huis mag heel wat veranderen, als we Jezus maar niet tot reiniging dwingen.

re broer. Eigenlijk had deze (of later Boaz) nakomelingschap voor Elimelech bij Naomi moeten verwekken. Maar zij zegt: „Ik ben te oud om een man toe te behoren (1 : 12)”. Ruth, die volgens de buurvrouwen meer waard is dan zeven zonen, mag haar plaats innemen. Geprezen zij de Here!

Lossen

Vervolgens komt het moment waarop de oudere broer van Boaz moet laten zien dat hij eveneens bereid is niet alleen te lossen, maar ook de naam van zijn oudste broer in Israël te laten voortleven.

Houdt hij het eigen belang voor ogen of de inzetten des Heren? Kan hij zichzelf wegcijferen?

Lossen, ja, dat wil hij wel. Zake-lijk gezien is dat niet onvoor-deelig. Naomi is oud en Ruth kin-derloos. Uiteindelijk zal het stuk land toch aan hem toevallen. Boaz wijst hem er echter op: „Op de dag dat gij het land van Na-omi koopt, verwerft gij ook Ruth, de Moabietische, de vrouw van Machlon, om de naam van de gestorvene op zijn erfdeel in stand te houden (4 : 5)”. Daarvan schrikt hij terug. Wan-neer hij een zoon bij Ruth ver-wekt dan kan hij naar dat erfdeel fluiten. Hij zal me daar mal zijn om zijn erfdeel daardoor te gron-de te richten. Een som geld voor dat stuk land neertellen en er nooit meer iets van terugzien? Dat is goed geld naar kwaad geld gooien.

Dat gaat hem te ver; hij kan niet lossen. Niet de inzetten des Heren zijn hem heilig, doch zijn zakelijke belangen. De namen van Elimelech en Machlon zijn niet uitgewist in Israël; *zijn* naam wel. Als naamloze bloed-verwant komt hij voor in het boek Ruth.

Boaz geheel anders. Hij handelt in gehoorzaamheid aan de in-zet-tingen, die de God des verbonds aan Zijn volk heeft gegeven, en houdt zijn aan Ruth gegeven be-lofte.

En zo jong was hij niet meer. Er was een groot verschil in leeftijd. Dat blijkt niet alleen uit hetgeen we hiervoor schreven, maar ook uit de wijze waarop hij Ruth aan-sprekt: mijn dochter (3 : 10). De Here heeft genegenheid en respect voor elkaar in beider hart gelegd.

Machlon

Boaz verklaart dat hij al wat Eli-melech, Machlon en Chiljon heeft toebehoord, koopt en dat hij Ruth tot vrouw neemt om de naam van Machlon op zijn erf-deel in stand te houden (4 : 9-10). De oudsten en al de andere aan-wezigen zijn er getuigen van en

zij bidden hem toe: „De Here make de vrouw, die in uw huis komt, als Rachel en Lea, die bei-den het huis van Israël gebouwd hebben (4 : 11)”. Ook Ruth een bouwster van het huis Israël!

De opschudding, die was ont-staan toen Naomi en Ruth ledig en zonder man in Bethlehem te-rugkeerden, is veranderd in blijd-schap.

De Here heeft welgedaan, de sombere gedachten weggevaagd en weer een heerlijk uitzicht op de vervulling van Zijn beloften gegeven.

En de Here schonk Ruth zwan-gerschap en zij baarde een zoon – Obed.

Een buurvrouw legt hem in de armen van een ó zo dankbare Naomi.

Haar bitterheid is veranderd in blijdschap. De geslachtslijn heeft geen einde gevonden, maar zal doorgaan.

De man, die Obed heeft verwekt, is vermaard geworden in Israël, zoals de vrouwen als zegenwens hadden uitgesproken.

Ook bij ons, want wij vinden zijn naam vermeld in het voorge-slacht van David en in het ge-slachtsregister van onze Here Je-zus.

Boaz – inderdaad de zoon van Salma – verwekte Obed.

Maar hij kwam niet op naam van Boaz, doch op die van Machlon, zodat we op schriftuurlijke wijze bezig zijn wanneer we de ge-slachtslijn nu als volgt noteren: Juda – Perez – Hezron – Ram – Amminadab – Nahesson – Salma – Elimelech – Machlon (Boaz) – Obed – Isaï – David.

Obed erfde het stuk land dat aan Elimelech, Machlon en Chiljon had toebehoord.

Boaz en Ruth mochten daarna aan hun eigen huis bouwen. Ook Boaz' naam mocht niet worden uitgewist doordat hijzelf geen nakomelingschap had.

„Uw huis worde als het huis van Perez, door het kroost dat de Here u geven zal uit deze jonge vrouw,” hadden de oudsten ge-zegd (4 : 12).

gelovigen de persoonlijke inzet”. (Comp. p. 696).

De goede melodie moet niet te snel worden gezongen, wil het lied tot zijn recht komen.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 300

„Dit Lied heb ik geschreven met het oog op de thematiek van de wederkomst”, aldus de dichter. Omtrent de inhoud heeft hij een vrij uitvoerige toelichting ge-given (Comp. p. 699), waarin het gebruik van het woord bazuin in plaats van trompet aannemelijk wordt gemaakt. De eerste strofe geeft een samenvatting met de woorden „Rest er niets meer dan te zingen, Heer, dan is Uw pleit beslecht”. Strofe 2: „Gods ge-richt is een genadig gericht”. Daarom zullen (3e strofe) juist de doden getuigen van het ware leven. Op dat levende getuigenis zullen ook wij, die in leven blij-ven, opstaan (4e strofe) achter hen aan de Christus tegemoet. De strofen 5 en 6 richten zich tot ons „die niets vóór hebben op hen die ontslapen zijn” (1 Thess. 4 : 15): wij die leven lopen ge-vaar dat uur te missen door traag-heid, wanhoop, zelfoverschat-ting. Daarom manen deze strofen tot de paradoxie van 2 Petr. 3:12: haastige lankmoedigheid (gij moet op het wonder hopen) en ongeduldig geduld (zouden wij niet haastig eten).

Wat de melodie betreft: het ge-vaar voor „op hol slaan” is lang niet denkbeeldig (4/4-maat over-gaand in 2/2-maat). „Dan komt niet alleen de tekst in het ge-drang, maar verliest ook de me-lodie haar zeggingskracht”.

(Comp. p. 701).

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 301 t/m 310

Zie „Opbouw” 24e jaargang, nr. 12 van 21-3-80.

Lied 311

De tekst van dit Lied is ontleend aan 'n gedicht van de 17e eeuwse „Jacobus Revius en de 'ombouw' was nodig om een stichtelijk versje tot een aanvaardbaar ge-meentelied te maken. Het verhaal uit Ex. 3 is door de dichter ge-lezen als een gelijkenis: het bran-dende braambos werd voor hem tot een beeld van de kerk. Het is jammer dat de manier waarop een en ander in het Liedboek af-gedrukt staat, niet meteen sugge-reert hoe de 8-regelige strofe eigenlijk in 2 helften uiteenvalt, die het beste in beurtzang gezon-gen zouden kunnen worden: de regels 3 en 4 zijn een antwoord op de vraag in 1 en 2.” (Comp. p. 724).

Wat de melodie aangaat: de zang-wijs is niet los te denken van de begeleiding. Instuderen gebeurt

Het Liedboek

Lied 295

Als bezwaar tegen dit Lied mag de enigszins mystieke inslag wor-den aangevoerd. De bijbelse voor-stelling van Christus als Bruide-gom geldt niet voor de enkele gelovige, maar voor de gelovigen, de kerk in haar geheel. De tekst maakt een wat verouderde in-druk.

De melodie is mooi en niet moei-lijk voor de kerkzang.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 296

Het thema van dit Lied is ont-leend aan Openbaring 22, ter-wijl er duidelijk „toespelingen zijn op de brieven aan de zeven gemeenten uit Openb. 2 en 3, al is de vermaning tot stand hou-den in de verdrukking nergens toegespitst”. (Comp. p. 692).

De melodie is goed en algemeen bekend.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 297

Ook in dit Lied wordt de inhoud bepaald door het thema van de eindtijd, zoals dit in diverse psal-men en profetieën wordt gete-kend.

„Het lied vraagt een rustig tem-po, zoals men dat placht aan te houden in de tijd van ontstaan der melodie; daarmee komt men de bedoelingen van de (vermoe-

DOOR LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

delijke) componist ten aanzien van de gemeentezang het dichtst nabij”. (Comp. p. 998).

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 298

De inhoud van dit Lied past ge-heel bij die van de voorgaande liederen betreffende karakterise-ring van de strijd en de overwin-ning van de eindtijd.

De melodie is bekend en behoeft geen nadere toelichting.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 299

Dit Lied zou kunnen worden aangeduid als enigszins retho-risch en breedsprakig, waarbij de verwerkte Schriftgedeelten ech-ter niet een gelijkwaardige plaats hebben gekregen. „Wat de bijbel-plaatsen betreft kan verwezen worden naar 1 Cor. 9 : 24-27, 2 Tim. 2 : 5, 2 Cor. 10 : 4 en voor-al Ef. 6 : 10-17. Van de zijde van de vijand: grof geschut, ano-nieme wapens van veraf, bran-dende pijlen! Van de zijde der

misschien het beste eerst maar zonder orgel.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 312

De inhoud van dit Lied is wel goed, maar het taalgebruik maakt het niet in alle opzichten aantrekkelijk (b.v. strofe 2: „ontgloeit” heel de-aard in broedermin!).

De melodie is goed zingbaar, maar het tempo moet niet te snel worden gekozen.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 313

We hebben bij dit Lied – merkwaardig genoeg – te doen met het werk van 3 dichters, van wie de jongste meer dan 100 jaar later geboren werd dan de beide andere. Dat het toch „een eenheid vormt is te danken aan het feit dat de drie dichters, die elkaar nooit hebben gekend, één waren in hun visie op de opdracht der kerk ten aanzien van de volkeren. In Duitsland is het niet voor niets tot het meest geliefde zondagslied geworden”.

(Comp. p. 728).

Wat de melodie aangaat, ook hier een opmerking over het tempo. er dient voor te worden gewaakt dat de duur der noten niet willekeurig wordt verkort en het tempo mede daardoor in zijn geheel wordt opgevoerd, terwijl regel 4 en 5 aaneen dienen te worden gezongen.

Tekst: 3; melodie: 3.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

het cijfer 1
bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterke piëtistische inslag;

het cijfer 2
bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;

het cijfer 3
als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

het cijfer 1
voor een niet-aanvaardbare melodie;

het cijfer 2
voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;

het cijfer 3
voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

Boekbespreking

Prof. dr R. Bijlsma,

Dagbijbel

voor de persoonlijke en huiselijke geloofsviering,
2e deel, uitgave Kok, Kampen, 415 blz., f 29,90.

Dit is geen dagboek. Daarin tref je veelal aan een beschouwing over een bijbelgedeelte, waardoor de bijbeltekst in het gedrang komt. In deze dagbijbel is de bijbel echt het middelpunt. Per bladzijde (per dag) soms een introductie van het te lezen gedeelte, maar in enkele regels, dan het gedeelte zelf „opnieuw uit de oorspronkelijke talen vertaald”, daarna een kort gebed en dat alles besloten met het aangeven van een lied of een psalm.

Het boek volgt het kerkelijk jaar, maar houdt in de keus van de te lezen Schriftgedeelten ook rekening met de tijd ná kerst, die ná pinksteren en die tussen herfst en winter. Dat laatste bijv. door nadruk te doen vallen op „het einde der tijden en over Gods bewaring”.

In het eerste deel van deze dagbijbel is een uitvoerige verantwoordiging van de opzet van het werk gegeven; aangezien ik dat deel niet bezit, kan ik daarover geen informatie verstrekken. Er volgt nog een derde deel.

Wat nog meer ervan te zeggen? Je vraagt je af wat deze fraaie uitgave nu méér aan de gebruiker biedt dan een leesrooster van het Ned. Bijbelgenootschap. Ook wat de waarde van het volgen van zo'n rooster is bóven het gewoon dóórlezen van een bijbelboek, kun je vragen. Geeft dit laatste niet méér inzicht in de openbaring Gods? Wij lezen toch ook brieven en berichten, die we ontvangen, achter-elkaar-uit?

M. de Jonge, Voorburg

Persschouw

In „Koers” schreef C. Huizinga een indrukwekkend artikel over AIDS.

AIDS is een besmettelijke ziekte, die in grote hoofdzak heerst onder homoseksuele mannen, die veelvuldig van partner wisselen. In verband daarmee merkt Huizinga aan het slot van zijn betoog het volgende op:

Gods geboden kunnen alleen dan worden verstaan en nagekomen als wetten ten leven, wanneer wij inzien dat zij in harmonie zijn met Gods schepping, dat is met onze geschapenheid. De wereld

is geschapen door het Woord. Geslachtsgemeenschap van een man met een man is in strijd met het gegeven gebod en de geworden schepping. Het mag niet. Het kan ook niet. Het lichaam van een man is niet toegerust om te ontvangen, in zijn lichaamsholten sterft het leven. Het is niet voor niets, dat de homoseksuele geslachtsdaad cultische trekken krijgt bij een heidendom, dat de kinderen de afgoden offert. Geslachtsverkeer dat geeft zonder te ontvangen ontbeert gemeenschap, is discontinu en onderworpen aan de dood. In dit opzicht vergaat het een man met een man niet anders dan een man met een hoer. Maar, hoe zal een volk, dat de moederschoot moedwillig onvruchtbaar maakt, daar nog oog voor hebben? Wie zou zich nog onthouden? Wat is als drift, dat mag als daad, zo luidt de nieuwe moraal. Zoals we zijn, zo leven wij.

AIDS is een teken. AIDS maakt weerloos. Elk kwaad krijgt zijn kans. Zo tekent AIDS in het lichaam, wat zich in de geest voltrekt van homofielen en heterofielen, die God verlaten. Geen wapenrusting, geen defensie, geen weerstand tegen de machten van het kwaad.

Het is de roeping van de kerk heilsoldaten te recrutereren, die uitgaan naar de homobars en de sauna's. Zij moeten vertellen van leven en gemeenschap, van een gemeente die bruid is, van vruchtbaarheid van onvruchtbaren.

God discrimineert niet. Voor homofielen en heterofielen mag het gelijkelijk gelden: wie zijn leven zal willen verliezen om Christus' wil, die zal het behouden.

Kerknieuws

Zomerdiensten te Wageningen

De Ned. Geref. Kerk te Wageningen zal op de zondagen 7, 14, 21 en 28 juli slechts één dienst beleggen t.w. om 19.00 uur in de Immanuel-kapel, Markt 25 te Wageningen.

Ned. Geref. Kerk van Zoetermeer

Met ingang van 13-6-1985 is het scribaat gevestigd bij de heer J. H. Strating, Dunantstraat 703, 2713 TB Zoetermeer. Tel. 079-167786.

Informatieboekje 1985

Het adres van het TSB-sekretariaat staat foutief vermeld in het Informatieboekje van 1985. Het juiste adres is: Tannhäuserstraat 125, 7323 DN Apeldoorn, telef. 055-670715.

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84.
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

f 47,— per jaar of f 25,— per halfjaar.

Voor studenten f 38,— p. jaar.

Buitenland f 55,— per jaar of f 70,— per luchtpost.

Gironr. 404945 t.n.v.

Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122

2101 SK Heemstede

Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.

familieberichten 35 ct p. mm.

Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3

3701 AL Zeist

Tel. 03404-22452

Deze missie is niet uitzichtloos. Er zijn zoveel eersten, die het feest van de Bruidgom niet meer willen, de tijd voor de laatsten is daar.

—O—

We hebben hieraan niets toe te voegen! Want dit is zonder meer een christelijke benadering van een delikaat onderwerp!

O. Mooiweer, Enschede

Ned. Geref. Kerk Zwolle (II)

Het scribaat van de kerkeraad berust thans bij de heer W. A. C. Vos, Haarbeek 10, 8033 BH Zwolle. Tel. 038-531964.

Regio Arnhem

Uit het kort verslag van de vergadering op 5 dezer van de regio Arnhem citeren wij het volgende. Na de gebruikelijke examens en preekbespreking is br. G. J. Lakerveld uit Apeldoorn beroepbaar gesteld in de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Tot nu vertegenwoordigde ds C. P. Plooy de regio in de Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studiebegeleiding. Hij krijgt op zijn verzoek hiervan node ontheffing. Als opvolger is benoemd ds F. van Deursen met als secundus br. M. A. van Helten uit Apeldoorn.

De kerken van Aalten-Winterswijk en Neede delen mee dat zij

vergevorderde plannen hebben om een predikant te beroepen.

Ned. Geref. Kerk Hoorn

Evenals in 1983 gaat ds Pellicaan van de Christian Reform Churches van Australië in de zomermaanden, juni t/m augustus in onze zondagse samenkomsten voor. De diensten worden gehouden in de aula van de Chr. Johannes Post Mavo, Gording 124 te Hoorn (wijk Kersenboogerd). De diensten beginnen om 10.00 en 16.30 uur. Ds Pellicaan is voor velen geen onbekende. Indien u hem (nogmaals) wilt horen preken bent u van harte welkom. Aangezien hij enige vrije zondagen heeft is het wellicht verstandig vooraf te informeren bij de scriba van de kerkeraad, de heer H. Pijl, tel. 02290-38673.

Soemba

Verantwoording giften particulieren 1-1 tot 31-5-'85 voor het werk op Soemba.

U heeft in Opbouw kunnen lezen dat de Landelijke Vergadering van onze kerken niet meer vergadert tot september. Dat betekent dat het rapport over de kerkelijke steunverlening aan Soemba op zijn vroegst in september besproken kan worden.

Het Convent van Kerken voor hulp aan Soemba zal dus tot diep in het najaar de financiële zaken moeten verzorgen.

Wel te verstaan: voor het levensonderhoud van ds P. P. Goossens en zijn gezin en zo mogelijk directe steun aan Soembanese kerken.

Nu, daarvoor is op dit moment te weinig geld in kas.

Maar voordat ik u het gironummer geeft eerst een verantwoording van de ontvangen giften van particulieren:

mw WMA te 'sG 4 x 150,-; HLH vB te V 06,-; JHB te H 25,-; JB te W 3 x 60,-; mw GMB te A 100,-; LCvdB te S 1000,-; MJB te D 45,-; DC te A 5 x 25,-; NPC te A 50,-; JCvA te K 2 x 20,-; mw AED te M 25,-; WJE te Z 10,-; JPK te 'sG 50,- en 3 x 25,-; mw WL te 'sG 20,-; CVL te B 200,-; JvO DeB 500,-; AS te H totaal 275,-; LS te A 20,- en 3 x 10,-; GJvdV te V 25,-; FV te L 225,-; JV te A 200,- en 300,-; mw JvV te R 5 x 10,-; ADdeV te S 50,-; mw AV te 'sG 5 x 30,-; mw JMV te 'sG 5 x 50,-; ABvW te V 5 x 20,-; GW te B 54,60; JV te 'sG 10,-.

Hartelijk dank!

Samenwerkende kerken voor hulp aan Oost Soemba. Penningmeester C. B. Rietkerk, Fazantstraat 45, 3145 CA Maassluis. Postgirorekening 1687238 t.n.v. Zending op Soemba Ned. Geref. Kerken Maassluis.

Wit u vóór de vakantie nog een bijdrage storten?

Uit breder kring

Werken of studeren in Utrecht

We willen alle (aankomende) studenten en werkende jongeren van de stad Utrecht uitnodigen voor het seizoenstart-weekend van de Chr. Geref. Kerk van Utrecht-C. Dit weekend dat op 13, 14 en 15 september te Driebergen wordt gehouden heeft als thema: „Macht”. Dit thema zal worden uitgewerkt d.m.v. discussie, film, rollenspel etc.

Als spreker hebben we ds Vogel uit Eindhoven uitgenodigd.

Voor inlichtingen en opgave bel: Jan Verhoek, Thinstr. 7, Utrecht, tel. 030-311891 of Corine de Groot, Soendastr. 6bis, Utrecht, na 18.00 uur tel. 030-949159.

~~~~~

Jacob Pot

en

Janneke Coenraads

zijn blij u te kunnen meedelen dat zij D.V. vrijdag 21 juni in het huwelijk zullen treden om 14.30 uur in het gemeentehuis te Zwartsluis.

De kerkelijke inzegening vindt plaats om 15.30 uur in de Ned. Geref. Kerk te Zwartsluis, door ds. J. Plantinga. U bent van harte welkom op onze receptie in het „Wapen van Utrecht”, Kloosterweg 44 te St. Jansklooster.

Banbeek 19, St. Jansklooster
Dwarsstraat 2, Zwartsluis

Toekomstig voorlopig adres:
Dwarsstraat 2, 8064 DR Zwartsluis.

~~~~~

Flinke hulp gevraagd

in Frans gezin waarvan de moeder is gestorven.

Inlichtingen ná 7 uur: A. Baauw, tel. 010-34.32.55.

Tot 20 juli en na 31 augustus a.s. is ons zonnig gelegen en comfortabel

APPARTEMENT met fraai uitzicht

in Veyonnaz (1300 m. Wallis) nog te huur.

Tel. 05490-16764

~~~~~

CARAVAN op de „Rheezerkamp” bij Hardenberg.

Vanaf zaterdag 10 augustus voor f 150,- per week.

Tel. 05157-4456.

Bovenstaande caravan is ook te koop. Vraagprijs f 6.000,-. Tel. 05157-4456.

VAKANTIE - SPANJE

In september is onze grote bungalow nog vrij. Slechts 70 km over de Spaanse grens. Zee, bos en zwembad.

Inlichtingen 055-668880.

BEWEGING 85

reformatorisch wijsgerig informatief tijdschrift

het juni-nummer omvat een boeiende afwisseling van onderwerpen zoals:

BEWEGING geeft HOUVAST!

Nietzsche	—	prof. dr. J. van der Hoeven
Kunst	—	drs. G. Birtwistle
Socialisme	—	dr. ir. J. H. Santema
J. Ellul	—	A. Zijlstra
Marxisme	—	drs. J. Verschuure en prof. dr. J. Klapwijk

Dit nummer bevelen wij van harte aan in de belangstelling van alle gelovigen, die bezig zijn met hun positiebepaling ten opzichte van belangrijk niet-christelijk gedachtengoed.

ANTWOORDSTROOK opsturen in een open, ongefrankeerde envelop aan Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte Antwoordnummer 33, 3600 VB Maarssen.

- ☐ ik neem een kennismakingsabonnement op Beweging 85 (10 gulden voor het eerste jaar, daarna 25 gulden)
- ☐ zend mij nadere informatie over reformatorische wijsbegeerte (waaronder een proefnummer van Beweging 85)
- ☐ stuur mij de uitgebreide catalogus met alle boeken en oude nummers van Beweging, die bij het Centrum verkrijgbaar zijn

naam .....
adres .....
postcode + woonplaats .....

Opb. 3

HET

Ned. Geref. seminarie

TE ZAANDAM

stelt de inschrijving open voor het volgen van de colleges voorbereidend op het kandidaats-examen Theologie. Men melde zich aan bij de Rector, ds. J. C. Janse, Spechtstraat 65, 3853 VB Ermelo, tel. 03417-51.659 of bij de Secretaris van de Raad van Docenten, ds. J. Stuij, Lelystraat 107, 8265 BC Kampen, tel. 05202-21.659, of men vragt een Studiegids aan bij het Secretariaat, Voordoor 30, 3264 AV Nieuw-Beijerland, tel. 01859-1651.

Opbouw-uitgaven

„DE PLAATS VAN DE VROUW IN DE GEMEENTE” tweede druk

Vanwege de aanhoudende vraag naar deze brochure is nu een herdruk verschenen. De prijs is f 4.50 per exemplaar, exclusief verzendkosten.

Nieuwe bestellingen worden graag tegemoet gezien via onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Prof. Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ..... ex. Prof. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente, f 4,50.
- ..... ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.
- ..... ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.